
ÎNȚELEGEREA VALORILOR UE ÎN EDUCAȚIA ADULȚILOR

PARTENER: ENCRE

Țara: Belgia

Cuprins

1. <i>Introducere</i>	2
2. <i>Obiective de învățare</i>	3
3. <i>Fundament teoretic</i>	4
4. <i>Înțelegerea valorilor UE în educația adulților</i>	5
4.1 Introducere în subiect.....	5
4.2 Aplicație în educația adulților.....	6
4.3 Studii de caz și exemple.....	7
5. <i>Metodologii de predare și învățare</i>	8
5.1 Abordarea metodologică.....	8
5.2 Activități sugerate.....	9
6. <i>Referințe și materiale de lectură suplimentare</i>	10
7. <i>Concluzii</i>	10

1. Introducere

Acest modul explorează rolul **valorilor Uniunii Europene (UE)** în modelarea unor societăți incluzive și democratice. Se concentrează pe principii cheie precum **demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și drepturile omului**. Aceste valori fundamentale nu sunt doar esențiale pentru identitatea UE, ci servesc și ca elemente constitutive pentru promovarea coeziunii sociale, a învățării pe tot parcursul vieții și a participării civice active în întreaga Europă. Subliniind importanța acestor valori, modulul își propune să ofere o înțelegere mai profundă a modului în care acestea contribuie la crearea unor comunități mai incluzive, echitabile și democratice.

Conceput special pentru **educatorii adulți**, acest modul oferă **metodologii practice, exemple din lumea reală și studii de caz** pentru a sprijini integrarea valorilor UE în practicile didactice de zi cu zi. Educatorii adulți sunt echipați cu instrumente care pot fi aplicate direct în contextele lor didactice, permițându-le să implice cursanții în discuții semnificative despre democrație, cetățenie și identitate europeană. Aceste resurse îi ajută pe educatori să-și împuternicească elevii să înțeleagă și să întruchipeze valorile esențiale pentru structura democratică a UE.

Modulul are o valoare semnificativă în contextul mai larg al proiectului, deoarece **abordează cauzele profunde ale euroscepticismului și naționalismului**. Aceste probleme sunt adesea cauzate de neînțelegeri, dezinformare și lipsa de conștientizare a instituțiilor și valorilor UE. În loc să confrunte aceste provocări cu argumente politice, modulul pune accentul pe educație ca instrument pentru o schimbare pozitivă. Concentrându-se pe valorile comune ale UE, precum demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și drepturile omului, modulul încurajează o abordare mai constructivă și mai informată a scepticismului față de UE. Această abordare bazată pe valori încurajează dialogul și înțelegerea, creând un spațiu pentru ca elevii să se implice critic și să reflecteze asupra locului lor în cadrul UE.

Acest modul este relevant în special pentru **educația adulților**, unde elevii se confruntă adesea cu provocări precum dezinformarea, lipsa implicării civice și scepticismul față de instituțiile europene. Prin experiențe de învățare accesibile și bazate pe valori, modulul oferă elevilor adulți cunoștințele și abilitățile de care au nevoie pentru a naviga eficient prin aceste provocări. Acesta promovează cetățenia activă, încurajând elevii să devină participanți informați și implicați în comunitățile lor și în proiectul european mai amplu. Abordând aceste probleme, modulul contribuie la construirea unor societăți democratice mai puternice și mai rezistente, în care valorile UE pot fi susținute și promovate eficient. În concluzie, acest modul nu este relevant doar pentru educația adulților, ci și crucial în contextul mai larg al promovării valorilor UE, al abordării provocărilor actuale și al pregătirii indivizilor pentru a contribui activ la societățile lor. Acesta sprijină educatorii adulți în crearea unor medii de învățare care promovează reziliența democratică, gândirea critică și participarea activă, contribuind în cele din urmă la conturarea unei comunități europene mai incluzive și mai coezive.

2. Obiective de învățare

Până la sfârșitul acestui modul, educatorii vor fi capabili să:

1. **Explicați importanța demnității umane, a libertății, a democrației, a egalității, a statului de drept și a drepturilor omului în contextul european.** Educatorii vor înțelege valorile fundamentale ale UE și rolul acestora în modelarea societății europene. Vor putea explica modul în care aceste valori contribuie la coeziunea socială, incluziune și reziliență democratică, ajutând cursanții să le vadă importanța în contextul apartenenței la UE și al guvernării.
2. **Dezvoltați strategii pentru a încorpora aceste valori în programele de educație pentru adulți.** Modulul va oferi educatorilor strategii practice pentru a integra valorile UE în lecțiile lor. Educatorii vor învăța cum să adapteze aceste valori la nevoile cursanților lor, creând experiențe educaționale incluzive care rezonază cu cursanții adulți și promovează gândirea critică și responsabilitatea civică.
3. **Utilizați exemple din lumea reală și tehnici interactive pentru a implica cursanții în discuții despre valorile UE.** Educatorii vor fi instruiți să utilizeze studii de caz și activități interactive care dau viață valorilor UE. Prin implicarea cursanților în discuții, dezbateri și exerciții bazate pe scenarii, educatorii vor promova o înțelegere mai profundă a acestor valori și a aplicării lor în situații din lumea reală, făcând experiența de învățare mai relevantă și mai captivantă.
4. **Încurajați participarea civică și gândirea critică pentru a consolida implicarea democratică.** Acest modul va ajuta educatorii să promoveze cetățenia activă în rândul cursanților. Educatorii vor învăța cum să inspire gândirea critică, încurajându-i pe cursanți să se implice în activități civice precum votul, voluntariatul și discursul public, reflectând totodată asupra rolului lor în modelarea societăților democratice.
5. **Identificați și abordați barierele în calea incluziunii în cadrul educației pentru adulți.** Educatorii vor dobândi abilitățile de a recunoaște și aborda barierele în calea incluziunii, cum ar fi limba, diferențele culturale și alfabetizarea digitală. Vor fi furnizate strategii pentru a se asigura că toți cursanții au acces egal la experiența educațională, promovând un mediu în care toată lumea se poate implica în valorile UE și poate contribui în mod semnificativ.

3. Fundament teoretic

Acest modul se bazează pe teorii sociale, politice și educaționale cheie care susțin promovarea valorilor UE în cadrul educației adulților. Aceste cadre îi ajută pe educatori să înțeleagă dinamica identității, a implicării civice și a participării democratice, care sunt esențiale pentru obiectivele modului.

1. **„Comunitățile imaginate” de Benedict Anderson:** Teoria „Comunităților imaginate” a lui Anderson explică modul în care se construiesc identitățile colective, în special în contextul națiunilor sau regiunilor. În mediile educaționale, această teorie îi ajută pe elevi să își înțeleagă locul în cadrul comunității europene, promovând o identitate comună care transcende granițele naționale sau culturale. Educatorii pot folosi acest concept pentru a încuraja un sentiment de apartenență la proiectul european mai larg, promovând solidaritatea între diverse grupuri de elevi.
2. **Patriotismul constituțional” de Jürgen Habermas:** Habermas introduce „Patriotismul constituțional”, o teorie în care indivizii se identifică cu valorile democratice - cum ar fi drepturile omului și justiția - mai degrabă decât cu loialitățile etnice sau naționaliste. Această teorie este deosebit de relevantă în contextul educației UE, unde promovarea unei identități civice bazate pe principii democratice este esențială. Educatorii pot aplica această teorie pentru a ajuta elevii să dezvolte o conexiune cu valorile UE, promovând unitatea și responsabilitatea civică în diverse societăți europene.
3. **„Pedagogia celor oprimați” de Paulo Freire:** Pedagogia participativă a lui Freire pune accentul pe împuternicirea cursanților de a se implica critic în mediile lor sociale, politice și economice. Educația, conform lui Freire, ar trebui să fie un proces de colaborare în care educatorii și cursanții lucrează împreună pentru a explora problemele societale. Această abordare se aliniază cu obiectivul modului de a promova cetățenia activă, încurajând cursanții să participe la procesele democratice și să reflecteze asupra rolului lor în modelarea societății. Prin utilizarea pedagogiei lui Freire, educatorii pot încuraja gândirea critică și implicarea civică.
4. **Cartea albă a Comisiei Europene privind viitorul Europei:** Cartea albă a Comisiei Europene prezintă viziunea UE pentru viitorul său, subliniind rolul educației în susținerea guvernării democratice. Aceasta subliniază necesitatea de a promova gândirea critică, participarea civică și înțelegerea instituțiilor UE. Educatorii se pot baza pe acest cadru pentru a implica cursanții în provocările viitoare ale UE, încurajându-i să reflecteze asupra rolului lor în modelarea traiectoriei Europei.

Aceste teorii oferă o bază cuprinzătoare pentru ca educatorii să promoveze implicarea democratică, gândirea critică și o identitate europeană comună. Prin încorporarea acestor cadre, educatorii pot

devină cetățeni activi și informați, care înțeleg și se implică în valorile fundamentale ale UE.

4. Înțelegerea valorilor UE în educația adulților

4.1 Introducere în subiect

Educația joacă un rol crucial în promovarea și susținerea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene. Școlile, universitățile și programele de educație pentru adulți oferă spații în care indivizii interacționează cu concepte precum democrația, drepturile omului și statul de drept. Prin integrarea acestor valori în programele școlare, educatorii îi ajută pe elevi să dezvolte responsabilitatea civică, gândirea critică și participarea activă la procesele democratice. Educația ajută, de asemenea, la combaterea dezinformării, la promovarea incluziunii și la încurajarea dialogului între comunități diverse. Această secțiune explorează modul în care valorile fundamentale ale UE - demnitatea umană, egalitatea, libertatea, democrația, statul de drept și drepturile omului - pot fi integrate în educația pentru adulți pentru a crea cetățeni mai implicați, mai informați și mai responsabili social. Conform articolului 2 din Tratatul de la Lisabona și Cartei Drepturilor Fundamentale a UE, Uniunea Europeană se întemeiază pe următoarele valori:

- **Demnitatea umană:** Demnitatea umană este inviolabilă. Trebuie respectată, protejată și constituie adevărata bază a drepturilor fundamentale.
- **Libertate:** UE garantează libertatea de circulație și protejează libertățile individuale precum respectarea vieții private, libertatea de gândire, religie, întrunire, exprimare și informare, toate protejate de Carta Drepturilor Fundamentale a UE.
- **Democrație:** Funcționarea UE se bazează pe democrația reprezentativă. Un cetățean european se bucură automat de drepturi politice. Fiecare cetățean adult al UE are dreptul de a candida și de a vota în alegerile pentru Parlamentul European. Cetățenii UE au dreptul de a candida și de a vota în țara lor de reședință sau în țara lor de origine.
- **Egalitate:** Egalitatea înseamnă drepturi egale pentru toți cetățenii în fața legii. Principiul egalității dintre femei și bărbați stă la baza tuturor politicilor europene și este baza integrării europene. Se aplică în toate domeniile. Principiul egalității de remunerare pentru muncă egală a devenit parte a Tratatului de la Roma din 1957.
- **Statul de drept:** UE se bazează pe statul de drept. Tot ceea ce face UE se bazează pe tratate, convenite în mod voluntar și democratic de către țările sale membre. Legea și justiția sunt susținute de un sistem judiciar independent. Țările UE au acordat competență finală Curții Europene de Justiție - hotărârile acesteia trebuie respectate de toți.
- **Drepturile omului:** Drepturile omului sunt protejate de Carta Drepturilor Fundamentale ale UE. Acestea acoperă dreptul de a nu fi discriminat pe motive de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală, dreptul la protecția datelor cu caracter personal și dreptul de a avea acces la justiție.

4.2 Aplicație în educația adulților

a. Demnitatea umană și egalitatea

UE acordă prioritate demnității umane ca fundament al tuturor drepturilor și libertăților. În educație, aceasta înseamnă:

- Promovarea unor **clase incluzive** care să primească persoane de toate originile, genurile, etniile și abilitățile.
- Abordarea și reducerea discriminării prin discuții structurate despre **diversitate și prejudecăți**.
- Utilizarea **mărturiilor și narațiunilor din viața reală** din comunități marginalizate pentru a promova empatia și conștientizarea.
- **Încurajarea programelor de mentorat între colegi**, în care cursanții se sprijină reciproc în depășirea barierelor sociale și educaționale.

b. Libertate și democrație

Democrația prosperă atunci când cetățenii sunt informați și participă activ. Educația adulților poate promova acest lucru prin:

- Predarea **competenței media** pentru a ajuta elevii să identifice dezinformarea și să interacționeze critic cu sursele de știri.
- Organizarea de **dezbatere și simulări** în cadrul cărora elevii exersează luarea deciziilor democratice și implicarea civică.
- Incorporarea de lecții despre **luptele istorice și contemporane pentru libertate** în interiorul și în afara UE.
- Încurajarea participării la **guvernarea locală și la inițiativele comunitare** prin programe structurate de implicare civică.

c. Statul de drept și drepturile omului

Statul de drept garantează **justiția, egalitatea și protejarea libertăților fundamentale**. În educația adulților, aceasta implică:

- Educarea cursanților cu privire la modul în care **funcționează instituțiile UE**, inclusiv Curtea Europeană de Justiție și Parlamentul European, și organizarea de **vizite la sesiunile parlamentare și la sălile de judecată** pentru a vedea instituțiile democratice în acțiune.
- Discutarea unor cazuri importante privind **drepturile omului** care au modelat politicile UE.

despre drepturile lucrătorilor, **drepturile de gen** și **drepturile de azil** pentru a oferi ȋrsanșilor ȋn viața lor personală și profesională.

4.3 Studii de caz și exemple

Această secțiune prezintă exemple concrete de inițiative care promovează eficient valorile UE prin educație, oferind oportunități de reflecție critică și adaptare:

1. **Erasmus+ și Schimb Intercultural:** Programele Erasmus+ contribuie la promovarea ȋnțelegerii și cooperării reciproce prin oferirea de oportunități de mobilitate pentru studenți, educatori și tineri. Aceste schimburi permit participanților să experimenteze culturi diferite, să dezvolte competențe interculturale și să ȋși aprofundeze aprecierea valorilor europene, cum ar fi toleranța și diversitatea. Educatorii pot ȋncuraja cursanții să reflecteze asupra modului ȋn care astfel de schimburi le influențează ȋnțelegerea identității și valorilor UE.
2. **Campanii de alfabetizare media la nivelul UE:** Pentru a combate dezinformarea și a sprijini participarea civică informată, UE a lansat inițiative de alfabetizare media care vizează ȋmbunătățirea capacității cetățenilor de a evalua critic informațiile. Aceste campanii educă indivizii cu privire la identificarea știrilor false, navigarea responsabilă ȋn mass-media digitală și implicarea ȋn discursuri politice bazate pe fapte. Un punct critic de discuție ar putea fi rolul alfabetizării media ȋn consolidarea valorilor democratice și combaterea euroscepticismului.
3. **Programe de integrare comunitară:** Programele educaționale care vizează refugiații și migranții din UE servesc drept exemple excelente de promovare a incluziunii și a coeziunii sociale. Inițiativele de succes oferă cursuri de limbi străine, orientare culturală și dezvoltare a competențelor, asigurând că migranții pot participa pe deplin la viața societății. Aceste programe subliniază importanța educației ȋn promovarea egalității, a demnității umane și a integrării sociale, ȋncurajând cursanții să discute despre modul ȋn care programe similare ar putea fi extinse sau ȋmbunătățite.
4. **Platforme digitale pentru implicare civică:** Instrumente precum „Europe Direct” și „Dialogul UE cu tinerii” sunt platforme digitale care implică cetățenii, ȋn special tinerii, ȋn discuțiile despre politicile UE. Aceste platforme ȋncurajează participarea activă la modelarea politicilor UE și oferă un spațiu pentru feedback și dialog. Educatorii pot folosi aceste exemple pentru a explora modul ȋn care instrumentele digitale pot spori implicarea civică și pot ȋmputernici cursanții să contribuie la procesele decizionale democratice.

Aceste exemple din lumea reală oferă perspective valoroase asupra modului ȋn care valorile UE sunt integrate ȋn educație și implicare civică. Prin discutarea și reflectarea asupra acestor inițiative, cursanții pot dobȋndi o ȋnțelegere mai profundă a modului ȋn care principiile UE sunt aplicate ȋn practică și a modului ȋn care pot adapta aceste strategii la propriile contexte.

5. Metodologii de predare și învățare

5.1 Abordarea metodologică

Pentru a face valorile fundamentale ale UE captivante și accesibile, educatorii pot folosi diverse metode de învățare activă care promovează gândirea critică și aplicarea practică. Aceste abordări fac ca conceptele abstracte precum democrația, drepturile omului și egalitatea să fie mai ușor de înțeles și să aibă mai mult impact.

1. **Învățare bazată pe probleme (PBL):** În PBL, elevii colaborează pentru a rezolva probleme din lumea reală. În contextul valorilor UE, elevii explorează probleme legate de democrație, drepturi și justiție, aplicând aceste concepte la provocări practice. Această metodă încurajează gândirea critică, munca în echipă și luarea deciziilor, încurajând elevii să se implice în perspective diverse și să găsească soluții la probleme complexe.
2. **Povestiri și studii de caz:** Povestirile sunt un instrument puternic pentru a face ideile abstracte mai ușor de înțeles. Educatorii pot folosi:
 - o **Studii de caz:** Acestea permit cursanților să analizeze situații reale sau ipotetice, aplicând valorile UE precum corectitudinea și egalitatea pentru a rezolva probleme.
 - o **Povești personale:** Împărtășirea experiențelor personale ajută la crearea unui mediu de învățare autentic în care cursanții se conectează cu materialul la un nivel mai profund.
 - o **Povești fictive sau metaforice:** Acestea simplifică subiecte complexe prin alegorii sau metafore, făcând concepte abstracte precum democrația mai ușor de înțeles.
3. **Ateliere interactive:** Activitățile de joc de rol, simularea alegerilor și exercițiile de elaborare a politicilor îi cufundă pe cursanți în procesele democratice. Aceste ateliere îi ajută pe cursanți să dezvolte abilități civice esențiale, cum ar fi vorbitul în public, colaborarea și luarea deciziilor.
4. **Proiecte de învățare prin servicii:** Învățarea prin servicii încurajează cursanții să se implice în proiecte comunitare care reflectă valorile UE. Fie prin voluntariat, fie prin inițiative locale, aceste proiecte le permit cursanților să aplice ceea ce au învățat într-un cadru real, promovând responsabilitatea socială și munca în echipă.

cestor metode, educatorii pot crea medii de învățare dinamice și interactive care îi înțelegă și să aplice valorile fundamentale ale UE. Aceste abordări îi ajută pe elevi să devină activi și informați, care contribuie la o societate mai democratică și incluzivă.

5.2 Activități sugerate

Incorporarea activităților de învățare intergeneraționale și creative în programele de educație pentru adulți este esențială pentru promovarea valorilor UE precum democrația, drepturile omului și coeziunea socială. Aceste activități încurajează colaborarea între diferite grupe de vârstă și stimulează creativitatea, ajutând cursanții să se implice în subiecte complexe în moduri semnificative.

1. **1. Cercuri de povestiri intergeneraționale:** O activitate puternică este organizarea de cercuri de povestiri în care participanți din diferite generații împărtășesc povești personale despre experiențele lor cu democrația, drepturile omului și schimbările societale. Această activitate încurajează empatia și înțelegerea, creând oportunități pentru conexiuni semnificative și reflecții asupra valorilor UE.
2. **Proiecte artistice colaborative:** Proiectele creative precum arta colaborativă permit participanților de toate vârstele să își exprime înțelegerea valorilor UE. Lucrul împreună pentru a crea reprezentări vizuale ale unor concepte precum egalitatea sau libertatea încurajează munca în echipă și dialogul. Aceste proiecte oferă o platformă creativă pentru ca participanții să exploreze și să exprime principiile UE într-un mod tangibil.
3. **Ateliere de implicare civică:** Atelierele care combină jocuri de rol, alegeri simulate și exerciții de elaborare a politicilor implică participanți din diferite generații în procesele democratice. Cursanții mai mari pot împărtăși perspective bazate pe experiențele lor, în timp ce participanții mai tineri oferă perspective noi, creând un mediu dinamic pentru învățarea intergenerațională și participarea democratică.
4. **Proiecte pentru patrimoniul comunitar:** În cadrul acestor proiecte, cursanți de toate vârstele colaborează pentru a cerceta și a împărtăși istorii locale care reflectă valorile UE, cum ar fi migrația sau mișcările pentru drepturile civile. Această activitate evidențiază importanța memoriei culturale, consolidând în același timp principiile UE precum incluziunea, egalitatea și demnitatea umană. Încurajează înțelegerea reciprocă între generații, pe măsură ce acestea explorează istorii comune.
5. **Dezbateri și discuții intergeneraționale:** Sesiunile de dezbateri care împart participanți mai în vârstă și mai tineri permit schimbul de idei despre valorile UE, precum libertatea, drepturile omului și justiția socială. Aceste discuții încurajează gândirea critică și respectul

uncte de vedere diverse, promovând implicarea democratică și participarea activă la ale societale.

a activităților intergeneraționale și creative, educatorii pot crea medii de învățare dinamice care încurajează colaborarea și aprofundează înțelegerea valorilor UE. Aceste activități îi

ajută pe elevii din toate generațiile să se implice în gândirea critică, rezolvarea problemelor și participarea democratică, promovând o societate mai incluzivă și mai informată.

6. Referințe și materiale de lectură suplimentare

European Union. *Aims and Values of the European Union*. European Union, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en. Accessed 8 Apr. 2025.

Freire, Paulo. *Pedagogy of the Oppressed*. 30th Anniversary ed., translated by Myra Bergman Ramos, introduction by Donaldo Macedo, Bloomsbury Academic, 2000.

Müller, Jan-Werner, and Kim Lane Scheppele. "Constitutional Patriotism: An Introduction." *International Journal of Constitutional Law*, vol. 6, no. 1, Jan. 2008, pp. 67–71, <https://doi.org/10.1093/icon/mom039>.

The European Commission. *White Paper on the Future of Europe: Reflections and Scenarios for the EU27* by 2025. Mar. 2017, https://commission.europa.eu/document/download/b2e60d06-37c6-4943-820f-d82ec197d966_en?filename=white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf. Accessed 8 Apr. 2025.

Anderson, Benedict. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Verso, 2006.

7. Concluzii

Valorile fundamentale ale Uniunii Europene - **demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și drepturile omului** - sunt fundamentale în promovarea unor societăți incluzive, echitabile și democratice. Aceste valori stau la baza unei Europe rezistente și interconectate. **Educatorii pentru adulți** au un rol esențial de jucat în integrarea acestor principii în practicile lor didactice, ajutând cursanții să înțeleagă nu numai importanța acestor valori, ci și modul în care acestea pot fi **aplicate activ** în viața de zi cu zi. Prin integrarea în programele lor a strategiilor de **învățare interactivă**, a **studiilor de caz din lumea reală** și a **activităților de implicare civică**, educatorii pot crea medii în care cursanții se pot implica critic în aceste concepte. Prin **rezolvarea colaborativă a problemelor, dezbateri și proiecte creative**, cursanții adulți dobândesc cunoștințele și abilitățile necesare pentru a participa activ la procesele democratice. Drept urmare, educatorii pentru adulți contribuie semnificativ la cultivarea unei cetățenii mai

onsabile social și implicate, împuternicind indivizii să susțină valorile
e UE atât în viața personală, cât și în comunitățile mai largi. Prin promovarea unei
unde și practice a acestor principii, educația pentru adulți poate contribui la
Europe democratice care este atât incluzivă, cât și **rezistentă** la provocările lumii
moderne.

***Depășirea naționalismului și
euroscepticismului prin cultură***